

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА
ІМ. М. ОСТРОВСЬКОГО

**ВІДЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ
І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ В 1986 РОЦІ**

(Методичні рекомендації на допомогу
бібліотечним працівникам)

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА
ІМ. М. ОСТРОВСЬКОГО

ВІДЗНАЧЕННЯ ЗНАМЕННИХ
І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ В 1986 РОЦІ

(Методичні рекомендації на допомогу
бібліотечним працівникам)

Текст підготував кандидат історичних наук С. К. Гуменюк.

Рецензент Т. Г. Нижник.

Відповідальний за випуск Т. В. Логвиненко.

Масові заходи займають одну з важливих ділянок роботи бібліотек. Саме тому, пропагуючи величні накреслення КПРС по комуністичному будівництву, наш радянський спосіб життя, вшановуючи ветеранів партії, війни і праці, відзначаючи новаторів виробництва, правсфлангових соціалістичного змагання, ударників ХІ п'ятирічки, книгозбірні області дедалі активніше використовують такі мобільні форми, як читальна конференція, літературно-музичний вечір, масовий перегляд літератури, вечір книги, спільно з іншими громадськими організаціями в рамках культурно-спортивних комплексів беруть безпосередню участь в організації глядацько-читальських конференцій, вечорів-портретів, в роботі «Клубів вихідного дня», у проведенні різноманітних радянських трудових свят.

Особливо багато зробили бібліотеки області по відзначенню 115 річниці з дня народження В. І. Леніна. Відбулися ленінські читання «Ленін і тепер живіший всіх живих» (Городоцька ЦБС), «Завдання спілок молоді» (Білогірська, Летичівська, Чемеровецька, Шепетівська ЦБС), «Соратники Леніна» (Теофіпольська ЦБС), «Безсмертне Леніна ім'я» (Хмельницька, Кам'янець-Подільська ЦМБС).

По відзначенню 80-річчя першої російської революції 1905—1907 р.р. проведено засідання клубу «Краєзнавець», «Відгомін революції» (обласна бібліотека ім. М. Островського), читальну конференцію «Герої революції 1905—1907 р.р. (Дунаєвецька ЦБС), «Генеральна репетиція Великого Жовтня» (Красилівська ЦБС).

Широко відзначили бібліотеки області 40-річчя Великої Перемоги. Відбулися вечори зустрічі з учасниками Великої Вітчизняної війни «Шляхами солдатської слави», «Вони боролись за Батьківщину» (Волочиська, Красилівська, Летичівська, Хмельницька ЦБС). Провели усні журнали «Подвиг, що увійшов у віки», «В ім'я життя, в ім'я Перемоги», «Вони відстояли Батьківщину» (Хмельницька МЦБС, Ізяславська ЦБС); літературні вечори «Обеліски мужності», «Хто загинув в бою, житиме у віках», «Згадаймо всіх поіменно», «Цей

90 тисяч томів літератури з різних галузевих знань. Свій 120-річний ювілей бібліотека відзначає в одному з кращих будинків міста. Її фонд зріс до 172256 томів. Ними лише в 1975 році користувалося 10541 читач, яким видано 223639 книг.

Бібліотека проводить велику організаційно-методичну, масово-політичну і культурно-освітню роботу за що відзначена почесною грамотою Міністерства культури УРСР.

ЛІТЕРАТУРА

БЕЛІК К. Шлях у сто років: Кам'янець-Подільській бібліотеці сто років. — Рад. Поділля, 1966, 15 січ.

БОЙЦОВА М. Технічні знання всім: (з досвіду роботи Кам'янець-Поділ. б-ки ім. В. П. Затонського). — Прапор Жовтня, 1973, 7 квіт.

БУРКО В. Люби і знай рідний край: (з досвіду краєзн. роботи Кам'янець-Поділ. б-ки ім. В. П. Затонського). — Прапор Жовтня, 1976, 13 листоп.

ГУМЕНЮК С. К., МОРСЬКИЙ М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник, 1983, 120 с. С. 48: Про Кам'янець-Поділ. б-ку ім. В. П. Затонського.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: Голов. ред. укр. рад. енцикл. АН УРСР. 1971.—706 с. с. 304: Про Кам'янець-Поділ. б-ку ім. В. П. Затонського.

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКІЙ бібліотеці 100 років (Буклет). — Хмельницький, 1966.

КОСМАЧ В. У бібліотекарів — свято: (Відзначення 100-річного ювілею Кам'янець-Поділ. міск. б-ки № 1). — Рад. Поділля, 1966, 21 січ.

ЧАЛИЙ А. Бібліотеці сто років. (Кам'янець-Поділ. б-ка № 1). — Комс. племя, 1966, 14 січ.

12 СІЧНЯ

70 років з дня народження Слободзяна Василя Семеновича.
(12 січня 1916—VIII. 1942)

Слободзян Василь Семенович (народився в с. Бахматівці Хмельницького району) — Герой Радянського Союзу. Член ВЛКСМ з 1934 р. Закінчив семирічну школу, працював помічником тракториста в колгоспі, секретарем комсомольської організації села.

В армії з 1937 р. У 1939 р. брав участь в боях по розгрому японських агресорів на р. Халхін-Гол. Указом Президії

Верховної Ради СРСР від 17 листопада 1939 р. механіку-водію 6-ї танкової бригади молодшому командирі В. С. Слободзяну за проявлену мужність і відвагу в бою з самураями присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Повернувшись у рідне село Василь Семенович, працював в колгоспі. Мріяв про навчання, хотів стати агрономом. Війна порушила плани. З перших днів Великої Вітчизняної війни брав участь у боях з німецько-фашистськими загарбниками на Південно-Західному фронті. Командував танковим взводом. лейтенант В. С. Слободзян загинув влітку 1942 р. в бою за Чугуїв Харківської області.

Земляки шанують пам'ять про В. С. Слободзяна, одного з перших Героїв Радянського Союзу на Хмельниччині. Йому споруджено пам'ятник у рідному селі, в школі організовано куточок де зібрані документи про його подвиг, ім'я Героя носить піонерський загін.

ЛІТЕРАТУРА

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. рад. енцикл. АН УРСР, 1971— 706 с. с. 46: Про Слободзяна В. С.

МАКУХІН М., Бугай Ю. Подвиг на Халкин-Голі. — Корчагінець, 1974, 21 листоп.

Про В. С. Слободзяна.

НОВИКОВ М. Перемога на Халкин-Голе. — М.: Политиздат, 1971. — 110 с. с. 90: Про Слободзяна В. С.

СЛОБОДЗЯН Василь Семенович. — В кн.: Гордість и слава Подолія: Очерк о Героях Сов. Союза — уроженцах Хмельниц. обл. — Львів, 1985, с. 222—225.

ЯДУШЛИВИЙ М. Першому Герою Хмельниччини: (Про спорудження пам'ятника Герою Рад. Союзу В. С. Слободзяну в с. Бахматівці). — Рад. Поділля, 1977, 15 трав.

3 ЛЮТОГО

80 років з дня народження Кукурузи Сергія Васильовича
(3. II. 1906—26. IX. 1979).

Кукуруза Сергій Васильович (народився в с. Подільське Кам'янець-Подільського району) — український і казахський радянський художник-графік, член спілки художників СРСР, заслужений вчитель Казахської РСР.

У 20-ті роки один з організаторів комсомольського осередку села. Працював на комсомольській роботі до 1927 р. Після служби в рядах Червоної Армії, його, як здібного початкуючого художника, направили на навчання до Московського художнього інституту ім. Сурикова. Здобувши кваліфікацію художника-графіка, Сергій Васильович, близько 50 років трудився на творчій ниві. З 1941 по 1972 р. жив і працював в м. Актюбінську Казахської РСР, якій присвятив багато художніх робіт. У 1972 р. переїхав до Кам'янця-Подільського. Тут він створив близько 500 гравюр на актуальні теми наших днів: «Кам'янець-Подільський цементний завод», «Міжгосподарське об'єднання в Усті», «Пам'ятник невідомому солдату» в Кам'янці-Подільському, «Курган Слави» в Гаврилівцях та ін. Творчий доробок художника близько 2500 гравюр. Його твори зберігаються в музеях багатьох міст Радянського Союзу в т. ч. Кам'янці-Подільському і Хмельницькому.

ЛІТЕРАТУРА

КУКУРУЗА С. По різних місцях: (Гравюри «Архітектурні пам'ятники Поділля»). — Соц. культура, 1973, № 2, с. 25.

* * *

БІЛКУН М. Батьки: (Про творчість С. В. Кукурузи). — Літ. Україна, 1973, 30 січ.

ВІКТОРОВ К. Кімната-музей художника (С. В. Кукурудзи в Кам'янець-Поділ. міськ. дит. худож. шк.). — Прапор Жовтня, 1980, 23 лип.

ГОЛОВІН М. Екслібриси Сергія Кукурузи. — Корчагінець, 1975, 18 груд.

ПАРАВИЙЧУК А. Син двох народів: (С. В. Кукуруза). — Прапор Жовтня, 1972, 2 черв.

ПОПСУЙ Ю. Добридень, зсміяче: (Про творчість С. В. Кукурузи). — Прапор Жовтня, 1972, 20 жовт.

ПОПСУЙ Ю. Палітра рідного краю: (Поділля в гравюрах худож. С. В. Кукурудзи). — Рад. Поділля, 1973, 23 листоп.

СЕРГІЙ Васильович Кукуруза: (Некролог). — Прапор Жовтня, 1979, 28 верес.

5 ЛЮТОГО

20-річчя XVI Хмельницької обласної партійної конференції.

(5. II. 1966 р.)

Конференція відбулася напередодні XXIII з'їзду КПРС і XXIII з'їзду КП України. У звітній доповіді обкому КП України і виступах делегатів відзначалося, що область достроково, 15 листопада 1965 року, виконала семирічний план по обсягу промислового виробництва. За роки семирічки вироблено надпланової продукції на 71 мільйон карбованців. Виробництво продукції машинобудування збільшилося у 5 разів, паперової і деревообробної промисловості — в 2 рази, легкої промисловості — в 1,7 раза, будівельних матеріалів — у 2 рази, шукрової промисловості — в 1,5 раза, м'ясомолочної — в 1,6 раза.

Значні зрушення сталися і в сільському господарстві. У 1965 р. вирощено по 22,5 центнера зернових з гектара — на 6 центнерів більше, ніж у 1964 р. Колгоспи і радгоспи добилися найвищого за всі попередні роки валового збору зерна і виконали взяті зобов'язання. Продали державі 33,4 мільйони пудів зерна, або на 6,5 мільйона пудів більше плану. Область перевиконала річні плани виробництва і заготівель продуктів тваринництва і продажу державі овочів.

В завершальному році семирічки, як і в попередні роки в значних розмірах здійснювалося капітальне будівництво. Введено в дію основних фондів на суму майже 77 млн. крб. і житлових будинків загальною площею на 90 тис. кв. метрів.

У 1965 р. продовжувала зростати і розвиватися в області торгівля. Загальний обсяг роздрібного товарообороту державної і кооперативної торгівлі становив 436 млн. крб. або на 58,6 млн. крб. більше порівняно з 1964 р. Зміцнювалася матеріальна база шкіл, вищих і середніх спеціальних учбових закладів, мережі лікувальних закладів.

Звітний період відзначався дальшим поліпшенням організаційно-партійної роботи, зростанням боєздатності партійних організацій, підвищенням політичної зрілості і активності комуністів. У 146 найбільших парторганізаціях колгоспів і радгоспів створені парткоми і 655 бригадних парторганізацій. На вирішальних ділянках промислового і сільськогосподарського виробництва працювало 1770 партійних груп. Конфе-

ренція обрала новий склад обкому партії, ревізійної комісії, а також делегатів на XXIII з'їзд КПРС і XXIII з'їзд КП України.

20-річчя XVI обласної партійної конференції комуністи і всі трудящі області відзначають самовідданою працею і ім'ям дальшого процвітання Радянської Вітчизни, гідної зустрічі XXVII з'їзду КПРС.

ЛІТЕРАТУРА

ВПЕВНЕНОЮ ходою: Про підсумки виконання держ. плану економ. і соц. розвитку Хмельниц. обл. у 1984 р. Повідомлення обл. стат. упр. — Рад. Поділля, 1985, 3 лют.

ДО НОВИХ звершень, Поделяни! Про підсумки виконання держ. пл. розвитку нар. госп. - ва Хмельниц. обл. за 1965 рік. Повідомлення стат. упр. Хмельниц. обл. — Рад. Поділля, 1966, 11 лют.

НАРИСИ історії Хмельницької обласної партійної організації. 2-ге вид. — Львів: Каменярь, 1982.

Резд. IX. Діяльність обласної партійної організації в умовах розвинутого соціалізму (1962—1976 р. р.) с. 202—240.

НАРОДНЕ ГОСПОДАРСТВО Української РСР в 1965 році: Стат. щорічник. — К.: Статистика, 1966.—715 с. На багатьох сторінках є відомості про Хмельниц. обл.

ШІСТНАДЦЯТА обласна (партійна конференція). — Рад. Поділля, 1966, 5, 6, 8 лют.

КВІТЕНЬ

840 років з часу літописної згадки про Меджибіж.

Вперше Меджибіж згадується в Іпатіївському літопису 1146 р., коли київський князь Ізяслав передав Святославу Всеволодовичу у володіння п'ять міст, у т. ч. «Межибожье». Залишки городища XI—XIII ст., які частково збереглися й до наших днів, свідчать, що Меджибіж на той час був значним населеним пунктом і одним з добре укріплених прикордонних міст Київської Русі на Заході.

Після загарбання Західного Поділля шляхетською Польщею в 1434 р. Меджибіж увійшов до складу летичівського повіту. Оскільки місто знаходилося на стику Чорного і Кучманського шляхів, по яких кримські татари вривалися на подільські землі, меджибіжський замок перетворився на важ-

ливий оборонний пункт. В кінці XV ст. приступили до його перебудови, але фортифікації, які збереглися до наших днів, споруджені в основному в XVI ст.

У 1593 р. місто отримало магдебурзьке право. У Меджибожі створюється магістрат, організовуються ремісничі цехи — ткацький, гончарський, ковальський, шевський та кравецький. Зростає значення Меджибожа як торговельного центру. На початку XXVII ст. у ньому налічувалось 12 тисяч жителів.

Весною 1793 р. в Меджибожі був оголошений указ російського уряду про всез'єднання Поділля з Лівобережною Україною в складі Російської держави.

У роки першої російської революції 1905—1907 рр. у Меджибожі виникла соціал-демократична група, керівником якої став місцевий житель Д. Коломієць. В кінці листопада 1917 р. в місті проголошено Радянську владу. Уродженці Меджибожа. В. Е. Войтович, Н. А. Нестеровський були організаторами робітничо-селянських загонів і частин, які героїчно боролися з внутрішніми і зовнішніми ворогами в період громадянської війни. Під час Великої Вітчизняної війни в Меджибожі діяла підпільна патріотична група, яку очолив І. П. Шамко.

Нині Меджибіж — селище міського типу Летичівського району. Тут діє плодоконсервний та цегельний заводи, виробниче відділення райсільгосптехніки, рибкомбінат та інші підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

В'ЯЗОВЕЦЬКИЙ В. М., Лазаренко І. С. Меджибіж. — В кн.: історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. К., 1971, с. 408—418.

ГРИНЧУК М. Біля горна: Докум. повість про актив. борця за владу Рад, уродженця Меджибожа В. Е. Войтовича. — Корчагінець, 1972, 12, 15, 16, 21, 23 груд.

ЛАЗАРЕВСЬКИЙ І. Наш земляк — Никифор Нестеровський. — Рад. Поділля, 1968, 16 лип.

Про уродженця Меджибожа героя громад. війни, комбрига Н. А. Нестеровського.

ЛОГВИН Г. Н. Замок в Меджибожі: Пам'ятник архітектури XVI ст. — К., 1959. — 19 с., іл.

ПІНЧАК М. Меджибіж та його скарби: Путівник. — Львів: Каменяр, 1982. — 31 с., 8 л. іл.

ЯГОДЗИНСЬКИЙ М. Архітектура Меджибізької фортеці. — Рад. Поділля, 1971, 21 лип.

МЕДЖИБІЖ — В кн.: УРЕ 2-ге вид. 1981, т. 6, с. 428.

КВІТЕНЬ

170 років з часу заснування гуртка «Залізні персні»

Після війни 1812 р. в Росії сформувалося чотири декабристських організацій: дві офіцерських артілі — в семанівському полку і серед офіцерів Головного штабу («Священна артіль»), «Товариство російських рицарів» Михайла Орлова і Матвія Дмитрієва-Мамонова і гурток Володимира Раєвського в Кам'янці-Подільському. Останній створений в 1816 р. До його складу увійшли прогресивно настроєні офіцери: підполковник Кисловський, штабс-капітан Губін, штабс-капітан Приклонський, губернський лікар Діммер. В знак дружби члени гуртка носили однакові залізні персні. Вірші В. Ф. Раєвського, присвячені членам гуртка є ідейним пам'ятником цього товариства і свідчать про його політичний характер, скерований проти самодержавства за встановлення в Росії демократичної республіки. Пізніше Раєвський увійшов до «Південного товариства» і після розгрому виступу декабристів був засуджений на довічне заслання в Сибір.

ЛІТЕРАТУРА

ГУМЕНЮК С. К., МОРСЬКИЙ М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини. — Львів: Каменяр, 1983. — 120 с.

с. 58: Про Кам'янець-Поділ. гурток В. Раєвського «Залізні персні».

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. рад. енцикл. АН УРСР, 1971. — 706 с. с. 303: Про Кам'янець-Поділ. гурток В. Раєвського.

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ історико-архітектурний заповідник. Іст. - архіт. нарис. — К.: Будівельник, 1984. — 55 с. с. 7: Про Кам'янець-Поділ. гурток В. Раєвського.

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ історичний музей-заповідник: Путівник. — Львів: Каменяр, 1982. — 103 с. С. 27—28: Про Кам'янець-Поділ. гурток В. Раєвського.

НЕЧКИНА М. В. Декабристи. — М.: Наука, 1983. — 183 с. С. 21: Про Кам'янець-Поділ. гурток В. Раєвського.

18 КВІТНЯ

70 років з дня народження Бабляка Володимира Самійловича.
(15 (18) IV. 1916—20. XI. 1970).

Бабляк Володимир Самійлович (народився в с. Великому Жванчику Дунаєвецького району) — український радянський письменник. Після закінчення середньої школи працював у рідному селі колгоспним бригадиром, потім — інструктором районної газети. Рядовим бійцем брав участь у Великій Вітчизняній війні, зокрема, в бсях за Чернівці, Вінницю, Київ, Кавказ. Двічі поранений.

Перше оповідання В. С. Бабляка «Аничка-мрійниця» надруковане ще перед війною. В повоєнні роки його оповідання друкувалися на сторінках журналів «Дніпро», «Україна», «Жовтень», «Дружба народів» та ін. Окремими виданнями вийшли роман-трилогія «Вишневий сад» (Кн. 1-3. К., 1958—1962), роман «Жванчик» (Кн. 1-2, Ужгород, 1967—1969), книги оповідань «3 пісень життя» (1958 р.), «Літопис горбатної ниви» (1961 р.), «Дорога до любові» (1964). Створив образи трудівників колгоспного села, показав боротьбу за соціалістичні перетворення на Поділлі і на Буковині.

ЛІТЕРАТУРА

БАБЛЯК В. Вишневий сад: Роман-трилогія. — К.: Дніпро, 1976. — 544 с.

БАБЛЯК В. Дорога до любові: Оповідання. — К.: Мелодь, 1964. — 203 с., іл.

БАБЛЯК В. Жванчик: Роман у земляцьких бувалицях. — Ужгород: Карпати, 1971. — 375 с., іл.

БАБЛЯК В. З соколецької криниці: (Письменник про свою працю). — Друг читача, 1970, 4 серп.

БАБЛЯК В. Літопис Горбатної ниви: Оповідання. — К.: Рад. письменник, 1961. — 143 с.

* * *

СКОРСЬКИЙ М., Сваричевський А. Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля. — Жовтень, 1972, № 8, с. 110—111: Про В. С. Бабляка.

БАБЛЯК Володимир Самійлович. — В кн.: Письменники України у Великій Вітчизняній: Бібліогр. довідник. К., 1980, с. 14.

БАБЛЯК Володимир Самійлович. — В кн.: Письменники радянської України: Бібліогр. довідник. К., 1970, с. 15.

ТРАВЕНЬ

190 років з дня народження Хотовицького Степана Хомича
(1796—30. III. 1885).

Хотовицький Степан Хомич (народився в м. Красиліві) — відомий російський та український акушер і педіатр. У 1817 р. закінчив Петербурзьку медико-хірургічну академію. З 1818 по 1822 рік перебував за кордоном у відрядженні. У 1823 р. захистив дисертацію на звання доктора медицини в якій узагальнив стан педіатрії і гінекології в Західній Європі. В цьому ж році призначається асистентом професором медико-хірургічної академії і відряджається в Астрахань для боротьби з холерою. У 1830 р. Хотовицький — екстраординарний, а з 1832 р. — ординарний професор кафедри акушерства, жіночих і дитячих хвороб. Цю кафедру очолював до 1847 р. Він створив акушерську клініку медико-хірургічної академії. Перший серед російських вчених читав повний курс дитячих хвороб, включаючи і інфекції дитячого віку. З 1833 по 1839 р. був редактором «Военно-медицинского журнала», в якому опублікував ряд оригінальних статей по акушерству. Протягом 1844—1863 рр. вийшло 10 видань «Врачебно-народного наставления». У 1847 р. видана «Педиятрика» — перше російське видання по педіатрії.

У 1842 р. затверджений в званні академіка. У 1847 р. призначений членом медичинської ради і обраний почесним академіком.

ЛІТЕРАТУРА

ВАЙЛЬ В. С., С. Ф. Хотовицький. — Л.: Медгиз 1949, —127 с.

ГУМЕНЮК С. К., Морський М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник. — Львів: Каменярь, 1983. —120 с. с. 73: Про С. Х. Хотовицького.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: Голов. ред. Укр. рад. енцикл. АН УРСР. —1971. —706 с. с. 367: Про С. Х. Хотовицького.

ХОТОВИЦЬКИЙ Степан Хомич. — В кн.: УРЕ. 1964, т. 15, с. 539.

ХОТОВИЦЬКИЙ Степан Хомич. — В кн.: Укр. рад. енцикл. словник. 1968, т. 3, с. 698.

ХОТОВИЦЬКИЙ Степан Фомич. — В кн.: БМЭ. 2-е изд., 1964, т. 34, с. 215, ил.

80 років з дня народження Бринського Антона Петровича.

(10. VI. 1906)

Бринський Антон Петрович (народився в с. Андрійківці Чемерсвецького району) — учасник партизанського руху на Україні в роки Великої Вітчизняної війни 1941—1945, полковник, Герой Радянського Союзу. Член КПРС з 1927 р. З 1928 р. в Радянській Армії. З серпня 1941 р. по квітень 1944 р. перебував у розпорядженні Генерального штабу Червоної Армії, виконував спеціальні завдання в тилу німецько-фашистських загарбників. З'єднання, яким він керував і партизанські групи провели понад 5 тисяч значних диверсій на території України і Білорусії, надавали допомогу місцевим підпільним партійним організаціям у розгортанні партизанської боротьби. З 1958 р. — у відставці. Автор ряду книг з партизанського життя: «По той бік фронту» (М., 1958), «Хлопчик в строкатій кепці» (Горький, 1960), «Партизанський кур'єр» (Горький, 1961), «Бойові супутники мої» (Горький, 1964). Нагороджений трьома орденами Леніна та іншими нагородами.

ЛІТЕРАТУРА

БРИНСКИЙ А. П. Боевые спутники мои. — Изд. 2-е доп. и перераб. — Горький: Кн. изд-во, 1965.—415 с.

БРИНСКИЙ А. П. Моя Андреевка: Автобiogр. повесть. — Горький: Волго-Вятское Кн. изд-во, 1976.—254 с.

БРИНСКИЙ А. П. Партизанский курьер. — Горький: Кн. изд-во, 1961—151 с.

БРИНСЬКИЙ А. П. По той бік фронту. В 2-х кн. — К., Політвидав України, 1976—1978.

Кн. 1. 1976.—351 с.

Кн. 2. 1978. — 375 с.

БРИНСКИЙ Антон Петрович. — В кн.: Герои Советского Союза горьковчане. Горький, 1972, с. 40.

ГУМЕНЮК С. К., МОРСЬКИЙ М. Д. Туристські маршрути Хмельниччини: Путівник. — Львів: Каменяр, 1983.—120 с.
с. 63: Про А. П. Бринського.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: Голов. ред. укр. рад. енцикл. АН УРСР, 1971.—706 с.
с. 316, 594, 602: Про А. П. Бринського.

УКРАЇНСЬКА РСР у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу 1941—1945: В 3-х т. т. 1.—К.: Політвидав України, 1967. с. 516—517: Про Бринського А. П.

БРІНСЬКИЙ Антон Петрович. — В кн.: Рад. енцикл. іст. Укр., 1961, т. 1, с. 199.

8 ЛИПНЯ

80 років з дня повстання селян с. Карижина Віньковецького району

(8. VII. 1906)

Після поразки грудневого (1935 р.) збройного повстання боротьба пішла на спад. Але пролетаріат, керований більшовицькою партією, відступав з боями організовано, стримуючи наступ шаленіючої буржуазії і втягуючи в революційний рух нові резерви.

Подільський губернатор змушений був визнати, що «...1906 рік застав всі прошарки населення губернії у край збудженому стані».

Незважаючи на жорстоку протидію місцевих властей, робітничий клас Поділля відзначив річницю «Кривавої леделі» страйками і мітингами. Нестихала боротьба і селян. Протягом перших трьох місяців 1906 р. на Поділлі було зареєстровано 21 виступи селян. З новою силою спалахнула боротьба під час весняних польових робіт. Селянський рух охопив тоді 9 повітів з 12. Ще ширшого розмаху набрав він влітку. Так, у травні відбулося 36 виступів, в червні — 270.

Організованістю і великою наступальною силою відзначалися виступи селян і сільськогосподарських робітників Новоушицького повіту. Вже в квітні наляканий губернатор слав депеші: «Прошу якнайскоріше командирувати в розпорядження новоушицького справника додатково ескадрон драгунів». Підкріплення прибуло, та це не допомогло. 26 червня новоушицький повітовий справник доповідав губернаторові, що весь повіт повстав і він не в силах навести порядок при наявності тих військ, які є в його розпорядженні. Типовим у відношенні аграрної боротьби селян було с. Карижин.

6 липня 1906 р. селяни, цього села оголосили страйк, прогнали робітників, що працювали в економії, а поміщику заявили, коли він не підвищить оплату до 70 копійок самі не приступлять до роботи і інших не допустять. Після цього розійшлися.

8 липня економія поміщика Косельського найняла робітників з інших сіл і розгорнула польові роботи. Для охорони поміщика в маєток прибуло 12 кінних стражників з урядником і загін драгун. Дізнавшись про це понад 200 селян під керівництвом С. І. Гарбуза, В. П. Рудого і П. Я. Котика рушили до фільварку. Їм на зустріч вийшли стражники і драгуни. Беззбройні карижинці вступили в рукопашний бій з ворогом, який мав рушницю і шаблі. Поміщицькі охоронці відкрили стрільбу. Було вбито 5 і поранено 8 селян. Потім почалися арешти.

В с. Карижинці споруджено пам'ятник загиблим учасникам селянського повстання 1906 р.

ЛІТЕРАТУРА

РЕВОЛЮЦІЙНІ події 1905—1907 р. р. на Поділлі: (Збірник документів). — Вінниця, 1956. — 222 с.
с. 161—162: Про карижинське повстання.

ГУМЕНЮК С. К. Поділля в період революції 1905—1907 років: (Метод. розробка). — Хмельницький, 1981. — 26 с.
с. 16: Про Карижинське повстання.

607 ІСТОРІЯ міст і сіл УРСР. Хмельницька область. К., 1971. —
с. 118: Про карижинське повстання.

18 ЛИПНЯ

100 років з дня народження **Верейського Георгія Семеновича**
(18 (20) VII. 1886 — 18. XII. 1962).

Верейський Георгій Семенович (народився в м. Хмельницькому) — російський радянський графік, народний художник РРФСР, дійсний член АМ СРСР.

Навчався в художній студії Є. Є. Шрейдера в Харкові (1905 р.). У 1912 р. закінчив юридичний факультет

тет Петербурзького університету. У 1913—1916 рр. підвищував свою художню майстерність в таких відомих художників, як М. В. Добужанський, Б. М. Кустодієв, А. П. Остроумова-Лебедева. Малював для журналів «Театр и искусство» (1912—1917 рр.), «Голос жизни» (1915 р.) У 1918—1930 рр. працював у відділі гравюру ермітажа.

Верейський — майстер графічного портрету (літографія, офорт, малюнок). У 1920 р. на засіданні II конгресу Комінтерну зробив з натури замальовки В. І. Леніна. Художнику належить ряд пейзажних і жанрових робіт.

Твори: Альбоми літографій «Портрети російських художників» (1922 і 1927 рр.), «Наші сучасники. Російські письменники» (1927 і 1929 рр.), «Село» (1924 р.), «Військово-повітряний флот» (1936 р.). Виконав портрети видатних діячів Радянської держави, військових, робітників, представників культури.

Роботи Верейського експонувалися на виставках в Нью-Йорку і Венеції 1924 р., Лейпцигу — 1928 р., Софії — 1936 р., Варшаві — 1955 р. та ін. Його твори зберігаються в багатьох музеях Радянського Союзу, зокрема, в Хмельницькому музеї Г. С. Верейського.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора і медалями, відзначений Державною премією СРСР 1946 р.

ЛІТЕРАТУРА

АКВАРЕЛИ, рисунки: (Альбом репродукцій) сост. Л. К. Богино. — М.: Сов. художник, (1973), 20 с. с. ил., 151 л. изобр.

На пер.: Георгий Верейский. Акварели. Рисунки.

ВЕРЯНСЬКИЙ В. І. Художньо-меморіальний музей Г. С. Верейського (в м. Хмельницькому): Путівник. — Львів: Каменяр, 1984. — 59 с., іл.

ГУМЕНЮК С. К., Морський М. Д. Туристські маршрути Хмельщини: Путівник. — Львів, 1983. — 120 с.
с. 22—23: Про Г. С. Верейського.

СКОРСЬКИЙ С., Сварієвський А. Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля. — Жовтень, 1972, № 10, с. 131: Про Г. С. Верейського.

ЧЕРНОВА Г. А. Георгий Семенович Верейский. — М.: Искусство, 1965. — 164 с.

ВЕРЕЙСКИЙ Георгий Семенович. — В кн.: Художники народов СССР: Библиогр. словарь. В 6-ти т., т. 2. М., 1972, с. 236—237.

ВЕРЕЙСКИЙ Георгий Семенович. — В кн.: БСЭ. 3-е изд., 1971, т. 4, с. 528.

ВЕРЕЙСЬКИЙ Георгій Семенович. — В кн.: УРЕ. 2-ге вид., 1978, т. 2, с. 186.

25 ЛИПНЯ

120 років з дня народження Левицького Модеста Пилиповича

(13 (25). VII. 1866—16. VI. 1932).

Левицький Модест Пилипович (літературний псевдонім— М. Пилипович, Виборний, Макогоненко). Народився в с. Вихілівка Ярмолинецького району — український письменник і публіцист. У 1888 році закінчив Київський університет (історико-філологічний факультет, а в 1893 р. — медичний факультет), працював лікарем. У 1917—1927 рр. жив у Греції та Чехословаччині, з 1927 р. — у Луцьку. Друкуватися почав у 1901 р. У 1907 р. вийшла його збірка «Оповідання», де змалював нуждене життя селян та міської бідноти, викрито сваволю урядовців. Перу Левицького належать п'єси «В клуні» та «Безпартійний», а також роман «Перша руїна» і спогади лікаря, що залишилися в рукописах.

ЛІТЕРАТУРА

ІСТОРІЯ міст і сіл УРСР. Хмельницька область. — К.: Голос. ред. укр. рад. енцикл. АН УРСР. 1971.—706 с.
с. 41, 672: Про М. П. Левицького.

МОДЕСТ Левицький. — В кн.: Антологія українського оповідання. — К., 1960, т. 2., с. 155.

СКОРСЬКИЙ М., СВАРИЧЕВСЬКИЙ А. Від Дністра до Горині: літ.-мистец. карта Поділля, 1972, № 10, с. 130: Про М. П. Левицького.

ЛЕВИЦЬКИЙ Модест Пилипович.—В кн.: УРЕ, 2-ге вид., 1981, т. 6, с. 89.

22 ЖОВТНЯ

70 років з дня народження Паламарчука Максима
Мартиновича

(22 жовтня 1919 р.)

Паламарчук Максим Мартинович (народився в с. Воробіївка Полонського району) — український радянський економіст та економіко-географ, академік АН УРСР (з 1973 р.), заслужений діяч науки УРСР (з 1976 р.). Член КПРС з

1945 р. Закінчив Київський університет у 1939 р. Учасник Великої Вітчизняної війни. Протягом 1946—1962 рр. працював у Львівському торгсво-економічному інституті, з 1953 по 1962 роки — завідуючий кафедрою цього ж інституту. У 1965—1967 рр. — заступник директора інституту геологічних наук АН УРСР. У 1962—1964 рр. зав. відділом, у 1967—1969 рр. — голова Ради по вивченню продуктивних сил УРСР. З 1970 р. — завідуючий відділом теоретичних проблем економічної географії Відділення географії АН УРСР, одночасно з 1975 р. — професор Київського університету. Автор багатьох наукових праць з економіки промисловості, економіки районів, розміщення і територіальної організації продуктивних сил, економічної географії УРСР, теорії народного господарства, зокрема агропромислового комплексоутворення, раціонального використання природних ресурсів. Автор підручника з економічної географії Української РСР. У 1978 р. відзначений премією ім. О. Г. Шліхтера АН УРСР.

ЛІТЕРАТУРА

ПАЛАМАРЧУК М. М. Економічна географія Української РСР: Посібник для вчителя. — К.: Рад. школа, 1975.—311 с.

ПАЛАМАРЧУК М. М., Ташук К. О. Територіальна структура промислового комплексу економічного району.—К.: Наук. думка, 1974.—127 с.

ПАЛАМАРЧУК М. М. Украинская ССР: (Эконом.-геогр. характеристика). — М.: Просвещение, 1970.—192 с., ил.

* * *

ПАЛАМАРЧУК Максим Мартинович. — В кн.: Історія Академії наук Української РСР. К., 1982, с. 704—705.

ПАЛАМАРЧУК Максим Мартинович. — В кн.: УРЕ, 2-ге вид., 1982, т. 8, с. 132.

31 ЖОВТНЯ

80 років з дня народження Кадученка Йосипа Андрійовича.

(31. X. 1906).

Кадученко Йосип Андрійович (народився в снт Старій Ушиці Кам'янець-Подільського району) — Герой Радянського Союзу.

Після закінчення Кам'янець-Подільської радпартшколи працював на комсомольській роботі. По путівці комсомолу

поступив в орловське бронетанкове училище, яке закінчив з відзнакою.

В ніч на 27 червня 1941 р. танкові підрозділи, очолювані Кадученком, в районі м. Толочин розгромили ворожу танкову частину, яка прорвалася через р. Березіну. В наступних боях танкісти батальйону Кадученка прикривали відхід наших військ по автостраді Мінськ—Москва. Вони вступали в бій з переважаючими силами гітлерівців і виходили переможцями.

В червні 1944 р. під Оршею його батальйон контратакував півсотні танків і піхотну частину окупантів. 17 танків з свастикою на броні і більшість солдатів ворога залишилися на полі бою. В другому бою батальйон Кадученка разом з сусідніми танковими підрозділами розгромив колону фашистських танків, у якій було понад сто машин.

22 липня 1941 р. Йосипу Андрійовичу було присвоєно звання Героя Радянського Союзу. В Кремлі М. І. Калінін вручив йому, одному з перших Героїв Великої Вітчизняної війни орденом Леніна і Золоту Зірку.

ЛІТЕРАТУРА

БУГАЙ Е. М., Макухин М. Е. Танки против танков: (о Герое Советского Союза Кадученко И. А.). — В кн.: Бугай Е. М.: Макухин М. Е. Из Когорты мужественных. Львов, 1978, с. 12—14.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл.—К.: Гол. ред. укр. рад. енцикл. АН УРСР, 1971.—706 с.
С. 355: Про И. А. Кадученка.

КАДУЧЕНКО Йосиф Андрианович. — В кн.: Гордость и слава Подолий. Очерки о Героях Сов. Союза — уроженцах Хмельниц. обл. (Сост. М. Е. Макухин. — Львов, 1985, с. 84—86.

БА 03573. Підписано до друку 1. 07. 85 р.
Формат 60х84 1/16. Друж. арк. 1,25. Друж високий.
Зам. 2942, т. 150, 85 р.

Ярмолинецька райдрукарня.